

Rödövens Kalksın Baskı Azalsın!

Devletin madeni kiraya vermesi ve karşılığında kömürü belirli fiyattan alması şeklinde yürüyen “rödövens” adlı sistemde satacağı fiyat belli olan şirket, gerekli tedbirleri almadığında denetimde sıkıntı yaşıyor - 18.05.2014

Maden sektörü genel anlamda pahalı yatırımlarla işleyen bir sektör. Yapılan yüksek miktartlı yatırımların karşılığının cevherin kalitesine göre getiri getirdiği bir yapı var. Böyle olunca da, sektördeki maliyet baskısı çok etkili. Ocaktaki cevherin sürekliliği, çıkarılmasındaki zorluklar ve maliyetler şirketlerin planlamalarını şekillendiriyor.

Devletin madeni kiraya vermesi ve karşılığında madendeki üretimi belirli bir fiyat üzerinden satın alması şeklinde yürüyen rödövens sistemi, devlet ve üretici şirket arasında sorunlu bir ilişki doğuruyor.

Ürettiği madeni satacağı fiyat belli olan şirket, gerekli tedbirleri almakta ağır davrandığında, devlet hem önlem almayan şirketin üretimini satın alan hem de şirketin gerekli önlemleri almasını denetleyecek taraf olmuş oluyor. Böyle olunca da, tedbirleri almayan şirketin maliyet baskısını çok ciddi bir şekilde hissetmesi durumu doğuyor.

Madenlerde bu şekilde işleyiş sona erdirilmeli. Maliyet baskısı altında ezilen işverenler, gerekirse devletin de yardımı ile madendeki işçilere yönelik önlemleri en üst seviyede almalılar. Aksi taktirde kafalardaki soru işaretleri ortadan kalkmayacaktır.

Yaşam odası zorunluluk!

Soma’da tartışılan konulardan bir diğeri olan “yaşam odaları” konusunda, kamu idarecilerinin neredeyse tamamı, bunun yasal bir zorunluluk olmadığını söylüyor. Ne var ki bu doğru değil, yasayı bilmemekten kaynaklanan yanlış bir tutum ve söylem. İş Sağlığı ve Güvenliği Yasasının 4. Maddesinde, işverenlerin çalışanların sağlığı ile ilgili her türlü tedbiri alması bir zorunluluk olarak belirtilmiş. Bu bağlamda en son teknoloji neyse onu kullanmaları da yasal bir gereklilik olarak madde halinde yazılmış. Ayrıca yasa açıkça

“teknik gelişmelere uyum sağlamak” bahsediyor. Dolayısıyla yaşam odalarını kurmak ve işler hale getirmek teknolojik gelişmelere uymak değil de nedir? İşte bu açık yorumu yapamayanlar, yasayı okuması bilmeyenler yanlış yorum yapıyorlar. Yaşam odalarını kurmak işverenler açısından zorunlu.

Geride kalanların hakları neler?

Soma’daki kaza sonrası bütün ülke seferber oldu ve geride kalanlara yönelik yardım kampanyaları hemen başladı. Hiçbir şekilde geride kalanların acılarını dindirmemiz söz konusu değil. Ancak en azından hayatlarını sürdürmelerini sağlamak için yapabileceklerimiz var. İş kazası sonucu yaşanan ölümlerde geride kalanların ve yine kazalar sonucu çeşitli rahatsızlıklara uğrayanların bazı hakları bulunuyor.

İlk olarak **SGK** cenaze ödeneği olarak geride kalanlara bir yardım yapıyor. İş kazası sonucu tedavi görmekte olan işçilere, tedavi gördükleri sürece geçici iş göremezlik ödeneği veriliyor. Tedavi sonrası malul kalınması halinde de malullük aylığı bağlanıyor. Yine tedavi sonrası sakatlık söz konusuysa ve meslekte kazanma gücünün yüzde 10’u yitirilmişse işçilere sürekli iş göremezlik ödeneği bağlanıyor.

Ölüm geliri ve aylığı bağlanıyor

Ölen işçilerin eş ve çocuklarına ölüm geliri bağlanıyor. İş kazası sonucu kendisine sürekli iş göremezlik geliri bağlanan kişinin ölümü halinde de geride kalan hak sahiplerine ölüm geliri bağlanmakta. Geride kalan eşe hesaplanan gelirin yüzde 50’si, çocuğu olmayan dul eşe yüzde 75’i bağlanıyor.

Ölen kişinin geride kalan hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanabilmesi için öncelikle işçinin gerekli prim ödeme gün sayısı ve sigortalılık süresini tamamlamış olması gerekiyor. Ölen işçilerin her türlü borçlanma süreleri hariç en az 5 yıldan beri sigortalı olması ve adına 900 gün yani 2.5 yıl malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi ödenmiş olması geride kalanlara ölüm aylığı bağlanabilmesi için yeterli.

Ölüm aylığı ile ölüm geliri birleşirse, yani kişi bir de ölüm aylığından yararlanmak için gerekli koşullara sahipse, geride kalanlar yüksek olan aylığın tamamını, düşük olan aylığın yarısını birlikte alır.

Madenciler daha erken emekli olur

Madencilerimiz için çalışma koşullarının ağırlığı nedeniyle yıpranma hakları var. Bir yıl madende çalışmış kişi, 1.5 yıl çalışmış gibi değerlendiriliyor. Her 360 gün için 180 gün prim sürelerine ilave ediliyor. Bu şekilde prim gününe eklenen sürenin yarısı, emeklilik

yaşından indiriliyor. Bu avantajlı durum 1 Ekim 2008 tarihinden önce sigortası başlayanlar için 180 gün yerine 90 gün olarak hesaplanıyordu. Bu durumda olanlar 20 yıl sigortalılık süresi ve 5000 prim günü şartlarıyla emekli olabiliyorlar. Dolayısıyla maden işçilerinin emeklilik süreleri daha kısa olduğu gibi kendileri adına yatırılmış sigorta primleri de farklı değerlendiriliyor.

İşveren kusurluysa yanar...

İş kazası sonucunda ölüm meydana gelmiş ve ölüm geliri bağlanmışsa, SGK ödeyeceği tutarları işverene rücu edebilir. Yani SGK, kazada ölenin yakınına bağladığı ve zaman içerisinde ödeyeceği aylıkları kusuru olan sorumlulardan peşin olarak alır. İşveren kusuru oranında bu gelirin belirli bir bölümünü karşılayacaktır. Diğer yandan geride kalan aileler doğrudan işverene veya kusurlu olanlara maddi ve manevi tazminat davası da açabilirler. Giden canlar geri gelmiyor ve bu kazaların önüne geçilmeden Türkiye rahat bir nefes alamayacak. Bu nedenle bir an önce gerekli tedbirlerin alınması ve madenlerin ve bütün işyerlerinin güvenli hale gelmesi sağlanmalı.

Cem Kılıç

Milliyet.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA